

Силата да продължа

устойчивост и уязвимост към трафика и други злоупотреби сред хората, пътуващи по миграционни маршрути към Европа

Информационен документ

Силата да продължа

**устойчивост и уязвимост към трафика и други злоупотреби
сред хората, пътуващи по миграционни маршрути към Европа**

Информационен документ

Изготвен от Международния център за развитие на миграционната политика, Виена,
Австрия

Финансиран от Бюрото за мониторинг на трафика на хора и борбата с него към
Държавния департамент на САЩ

International Centre for Migration Policy Development • юли 2019

Автор: Клеър Хийли

Изследователски екип: Джулия Казентини, Клаудия Кьолер, Стоянка Мирчева, Виктория Себелий, Стеван Таталович, Станислава Топузова, Анджело Трамунтанис

Екип от МЦРМП: Едгар Федерцони дос Сантос, Мелита Груевска Греъм, Саня Миленковики, Елена Петреска, Елиса Тросеро

Международен център за развиване на миграционната политика, (ICMPD)

Gonzagagasse 1
A-1010 Виена
Австрия
www.icmpd.org

Международен център за развиване на миграционната политика

Всички права запазени. Никаква част от тази публикация не може да бъде възпроизвеждана, копирана или предавана под каквато и да е форма или по какъвто и да е начин, електронен или механичен, включително фотокопие, запис или каквато и да е система за съхранение и извличане на информация, без разрешение на собствениците на авторските права.

Библиографско цитиране: Хийли, Клеър (2019). *Силата да продължа: устойчивост и уязвимост към трафика и други злоупотреби сред хората, пътуващи по миграционни маршрути към Европа*. Виена, Международен център за развиване на миграционната политика, 2019.

Тази публикация бе подготвена с подкрепата на Държавния департамент на Съединените щати, съгласно условията на проект № S-SJTIIP-17-CA-1013. Изказаните тук мнения са тези на автора и не отразяват непременно възгледите на Държавния департамент на САЩ.

Оформление: 360° Communication Jürgen Henning

Печат: Polyesterday DOOEL, Скопие

ISBN:

978-3-903120-57-0 EN	(печат)		978-3-903120-58-7 EN	(pdf)
978-3-903120-59-4 EL	(печат)		978-3-903120-60-0 EL	(pdf)
978-3-903120-61-7 BG	(печат)		978-3-903120-62-4 BG	(pdf)
978-3-903120-63-1 MK	(печат)		978-3-903120-64-8 MK	(pdf)
978-3-903120-65-5 SR	(печат)		978-3-903120-66-2 SR	(pdf)
978-3-903120-67-9 HU	(печат)		978-3-903120-68-6 HU	(pdf)
978-3-903120-69-3 DE	(печат)		978-3-903120-70-9 DE	(pdf)
978-3-903120-71-6 IT	(печат)		978-3-903120-72-3 IT	(pdf)

Резюме

Изследването „Силата да продължа: устойчивост и уязвимост към трафика и други злоупотреби сред хората, пътуващи по миграционни маршрути към Европа“ анализира рисковете от трафик сред хората, пътуващи по миграционни маршрути към Европа; фактори на устойчивост към трафика на хора и други злоупотреби; и факторите на уязвимост към трафика на хора и други злоупотреби. Изследването обхваща източносредиземноморските, балканските и централно-средиземноморските миграционни маршрути.

Устойчивостта към трафик и други злоупотреби се дължи на по-високи нива на образование, финансови ресурси и достъп до информация, както и на възможности за редовно пътуване и транзит и достъп до услуги в страната на дестинация. Тази устойчивост може да бъде засегната от фактори на уязвимост, като например деца, които пътуват сами, минал опит с травма, насилие и злоупотреба, пречки за достъп до услуги и взаимодействие с каналджии.

Личните характеристики не са сами по себе си източници на устойчивост или уязвимост към трафика, но миграционният контекст засяга хората по различен начин, а устойчивостта и уязвимостта се определят от миграционните политики и практики. Положителният опит с каналджии прави хората устойчиви, но използването им от каналджии може да ги направи и уязвими към трафик. Устойчивостта се подсилва от редовния имиграционен статут и от навременните и справедливи процедури за предоставяне на убежище.

Достъпът до основни услуги в страната на дестинация, като например настаняване, образование и грижа за физическото и психическото здраве, определя устойчивостта или уязвимостта на хората. Непридружените деца трябва да бъдат идентифицирани и да получат специализирани услуги, за да останат устойчиви, особено по време на прехода им към зряла възраст. Органите за предоставяне на убежище често нямат капацитет да идентифицират жертви на трафик сред хората търсещи убежище. За да стимулират докладването на случаи, властите трябва да изградят доверие, да се борят с анти-мигрантските настроения и да намалят изолацията на тази общност.

В хода на проучването бяха идентифицирани конкретни данни за 69 потенциални случая на трафик и 14 случая на лишаване от свобода за изнудване. Много малко от тези случаи са официално идентифицирани от властите. Мигрантите стават жертви на трафик с цел сексуална и трудова експлоатация и принудително каналджийство. Проучването представя и преживяванията на жертвите на лишаване от свобода за изнудване и показва, че изнудването включва злоупотреба с правата на дадено лице, за да се получат финансови или материални облаги. Основният начин на действие на трафикантите в контекста на миграционните маршрути, независимо от това дали предоставят и каналджийски услуги, е да злоупотребяват с уязвимостта на хората. Тази уязвимост се дължи на необходимостта от използване и заплащане на превеждането през граница поради липсата на алтернативи за редовно пътуване.

трафика на хора, на устойчивостта и уязвимостта на мигрантите, както и защитата на правата на децата и възрастните мигранти. Това ще допринесе към стабилността, сигурността и върховенство на закона в изследваните страни и в региона. Целта на изследването е да

допринесе за подобряване на трафик на хора, представена от резултатите.

*

*

*

„Силата да продължа“ е резултат от изследователския проект „Изследване на факторите на уязвимост и устойчивост към трафик на хора на път към Европа (STRIVE)“, финансирано от Бюрото за мониторинг на трафика на хора и борбата с него към Държавния департамент на САЩ и проведено от Международния център за развитие на миграционната политика (ICMPD). 91 мигранти и 245 специалисти - организации и институции, работещи директно с мигранти - бяха интервюирани през 2018 г. в страните от изследването: Гърция, България, Северна Македония, Сърбия, Унгария, Германия и Италия.

Този информационен документ представя основните констатации и препоръки на изследването „Силата да продължа“, което може да бъде изтеглено изцяло, включително препратките към полевите изследвания и използваната литература от:
www.icmpd.org/publications/publications.

Въведение

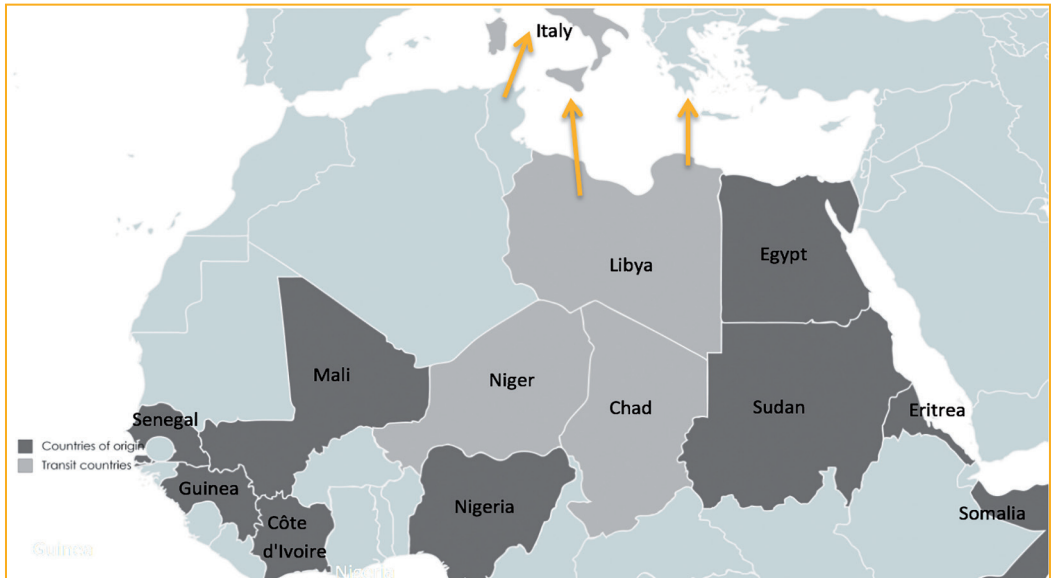
Около **милион и половина души** са преминали по „източносредиземноморския маршрут“, „балканския маршрут“ и „централносредиземноморския маршрут“ от 2015 г., за да влязат в държава от ЕС и да кандидатстват за убежище. **Източносредиземноморският маршрут** започва от Турция, където се събират няколко маршрута от страни на произход в Близкия изток (Сирия, Ирак), Западна и Южна Азия (Афганистан, Иран, Пакистан, Бангладеш) и Африканския рог (Еритрея, Сомалия, Етиопия). От Турция хората пътуват с лодка от западното крайбрежие до близките гръцки острови в Северно Егейско море, като Лесбос, Хиос и Самос, или пресичат река Еврос в Гърция или България.

Източносредиземноморски и балкански маршрути

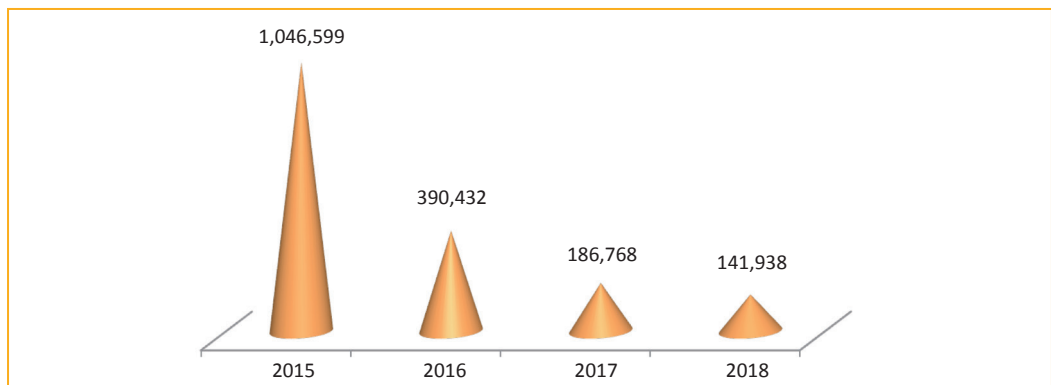
Балканският маршрут продължава по море или суша, директно или през Атина, до Солун в Северна Гърция и оттам до гръцката граница със Северна Македония в Идомени/Гевгелия и през Северна Македония до сръбската граница при Табановце/Прешево. Хората, които са преминали от Турция към България, пътуват от там до Сърбия. От Сърбия маршрутът пресича в Унгария при Суботица/Сегед или продължава към Хърватия и Словения. От там продължава от Унгария или Словения до Австрия, след това Германия (първоначално Бавария), Швеция и други страни в Западна Европа.

Централен средиземноморски маршрут

За приблизително половин милион души, пристигнали в Италия по централносредиземноморския маршрут от 2015 г. насам, различни миграционни маршрути през: Западна Африка от страни на произход като Нигерия, Сенегал, Гамбия, Мали и Гана; Централна Африка (Камерун, Габон, ДРК); Африкански рог (Еритрея, Сомалия, Етиопия); а отскоро и Северна Африка (Тунис, Алжир, Мароко) и Южна Азия (Бангладеш, Пакистан) се пресичат в Либия като основна транзитна страна. Хората пътуват с лодка от Либия, за да пристигнат в италианските пристанища на островите Лампедуза и Сицилия (Поцало, Трапани, Месина) и Таранто на южния бряг на континенталната част на Италия. Те или кандидатстват за убежище в Италия, или пътуват до северните ѝ граници, за да преминат във Франция през Вентимилия/Мантон, Швейцария, или през Австрия до Германия.

Общ брой лица, регистрирани като пристигащи по миграционните

Източник: Данни от IOM Displacement Tracking Matrix (DTM) Flow Monitoring: <https://migration.iom.int/europe> (актуални към края на 2018 г.). Данните за 2015 г. са от IOM DTM Yearly Overview: <https://displacement.iom.int/reports/europe-%E2%80%94-mixed-migration-flows-europe-yearly-overview-2015>.

За изследването

Международният център за развитие на миграционната политика (ICMPD) провежда емпирични изследвания за **трафика на хора в контекста на смесената миграция и хуманитарни кризи** от 2014 г. насам, за да подобри базата от знания за това как трафикът засяга хора, които мигрират и търсят убежище. Първоначално изследването се съсредоточи върху последиците от сирийския конфликт и разселването върху трафика на хора в Сирия и съседните ѝ страни: Турция, Ливан, Йордания и Ирак. Това изследване доведе до следващото проучване, озаглавено „Прицелване в уязвимостите“¹, първото емпирично, многостранно проучване за оценка на връзките между конфликти, разселване и трафик. В средата на 2018 г. ICMPD публикува „Трафик по миграционни маршрути в Европа“², оценка на пропуските, нуждите и предизвикателствата при идентифицирането, насочването, защитата и социалното включване на жертви на трафик, които използват миграционни пътища за пътуване до Европа, което обхваща Гърция, България, Северна Македония, Сърбия, Австрия, Германия, Швеция и Финландия.

След това ICMPD адаптира методологията, използвана в „Прицелване в уязвимостите“, към проучването **„Изследване на факторите на уязвимост и устойчивост към трафик на хора на път към Европа“** (STRIVE), изследователския проект, започнал през октомври 2017 г., който доведе до публикацията „Силата да продължа“. Страните, включени в изследването, са разположени по основните миграционни маршрути на Балканите: Гърция (която е и първата страна на пристигане по източносредиземноморския маршрут), България, Северна Македония, Сърбия и Унгария. Освен това изследването обхваща Германия, основната страна на дестинация за хората, които използват тези маршрути, и Италия, първата страна на пристигане по централносредиземноморския маршрут.

Изследването е **описателна оценка на явлението трафик, а не оценка на отговора към трафика на която и да било страна, програма или организация**. Така то подкрепя властите и гражданското общество в изследваните страни, както и ЕС и други регионални и международни институции, в отговора им към трафика на хора, чрез предоставяне на солидна, емпирична база от знания за трафика по миграционни пътища към Европа от началото на 2015 г. Изследването не се стреми да идентифицира потвърдени случаи на трафик, но да предостави информация, основана на доказателства, за индикации за потенциален трафик на хора, за да информира действията и по-нататъшните мерки от страна на властите.

Методология

Въпросите на изследването са:

- Каква е честотата на трафика сред хора, които мигрират нередовно по пътя към Европа?
- Кои фактори правят някои от хората пътуващи към Европа по-устойчиви към трафик и други злоупотреби?
- Какви са уязвимостите към трафика и други злоупотреби сред хората, които мигрират към Европа?

За полеовото изследване бяха интервюирани две отделни групи информатори, със

специфични насочващи въпроси и методи за анализ за всяка група: **хора, които пътуват или са пътували по маршрутите** (бежанци и други мигранти) и ключови информатори (персонал на международни организации, национални и местни държавни органи, международни, национални и местни неправителни организации, журналисти и други медийни източници, изследователи, и други събеседници).

Бяха проведени **общо 87 задълбочени, описателни интервюта с 91 мигранти**. Всички интервюта бяха проведени с информираното съгласие на интервюираните и при стриктна анонимност и конфиденциалност, като бяха въведени процедури за препращане на всички случаи, изискващи незабавен отговор. Бяха взети под внимание етични принципи за провеждане на изследвания сред уязвими хора. Всички интервюирани пътуваха или са били пътували по източносредиземноморския и/или балканския маршрут или по централносредиземноморския маршрут. Освен това, **общо 215 интервюта с ключови информатори - включително индивидуални интервюта и интервюта с фокус групи с 2-4 души със сходни профили - бяха проведени с общо 245 ключови информатори** в седемте проучвани държави.

Тези 302 интервюта с 336 мигранти и ключови информатори бяха проведени **в седемте главни града на изследваните страни и в 32 други ключови градове и села** по маршрута и в страните на дестинация,³ по-голямата част от тях лице в лице, но също така по телефон, Skype, или имейл.

Изследването използва интердисциплинарна методология, комбинирайки първични полеви данни с преглед на литературата, както и анализ на качествени и количествени източници. **Получените данни и информация бяха триангулирани**, за да се направи препратка, сравняване и контрастиране на констатациите от различни източници и данните, получени чрез изследването. Тъй като гледните точки на интервюираните са субективни,⁴ бяха положени всички усилия за кръстосана проверка и триангулиране на информацията, вместо да се разчита на един източник и да се вземат предвид пристрастия и ограничени познания. За да се компенсират ограниченията от националната перспектива, разказите на мигрантите получиха приоритет, тъй като имат личен опит с проблемите анализирани в изследването.

За да се гарантира валидността на методологията и анализа, беше приложена система за партньорска проверка. Изследването е подложено на два кръга от външни и вътрешни партньорски проверки от двама старши академици, както и от ръководителя на изследователския отдел на ICMPD.

3 В Гърция: Атина, Солун, Митилене, Мория, Кавала, Драма и Филакио; Северна Македония: Скопие, Табановце, Куманово и Гевгелия; България: София; Сърбия: Белград, Суботица, Кикинда, Сомбор, Вране, Буяновац, Прешево, Адашевци, Принциповац и Пирот; Унгария: Будапеща, Томпа и Сегед; Германия: Берлин, Бамберг, Мюнхен, Нюрнберг и Бад Кройцнах; Италия: Рим, Венеция, Местре, Неапол, Палермо, Агридженто, Катания, Багерия и Вентимилия.

4 Разказите на интервюираните мигранти се отнасят само до техния специфичен опит, наблюденията им върху други мигранти, и истории, които са чували от другите. Също така, ключовите информатори имат своите предубеждения и ограничения в познанията, в зависимост от това дали са от правителствения или неправителствения сектор, от академичните среди или от други сектори. Повечето ключови информатори са склонни да виждат нещата от гледна точка на страната, в която се намират, и нямат пълна информация за всички маршрути. Това се отнася и за консултираната литература, която може да има своите недостатъци и предубеждения.

Структура на изследването

Глава първа от пълното изследване „*Силата да продължа*“ описва подробно методологията на изследването, предоставя кратък преглед на литературата по темата, и обяснява използваните термини. **Глава втора** представя резултатите в контекст, като анализира профила на мигрантите, маршрутите, по които преминават, и политиките за миграция и убежище, приложими към тяхната ситуация. **Глава трета** анализира факторите на устойчивост и уязвимост към трафик и други злоупотреби, като ги разделя на: лични фактори, приложими от фазата преди заминаването до пристигането в планираната или де факто страна на дестинация; фактори, които възникват по време на пътуването от страните на произход през транзитните страни до дестинацията; и фактори, свързани с политиките в проучваните страни. **Глава четвърта** разглежда признаците на потенциални случаи на трафик в този контекст, като разграничава различните форми на трафик и други злоупотреби. Изследването приключва със **заключения и препоръки относно политиките**. Приложението съдържа потенциални случаи на трафик и свързани с тях злоупотреби, идентифицирани в изследването, в допълнение към 29-те случая, включени в глава 4.

Средиземноморският и Балканският миграционен маршрут

От резултатите от изследването става очевидна значимостта на **контекста на миграционните маршрути**. Географията на маршрутите, както и политиките и практиките, прилагани през различни периоди на различни места, определят преживяванията на хората, които ги използват. Тези преживявания се влияят и от продължителността на пътуването и препятствията, срещани по пътя, особено неочакваните и непланирани пречки. Ето защо в този раздел са анализирани развитието на политиките и профилите на мигрантите през периода 2015-2018 г.

Четири ключови момента отбелязват преживяванията по източносредиземноморските и балкански миграционни маршрути от 2015

Фази в процеса на миграция по източносредиземноморските и балкански маршрути

Въпреки че условията в източносредиземноморския и балкански маршрути бяха динамични през четирите години, обхванати от изследването, имаше някои специфични моменти на значителна промяна. Първата фаза (януари - юни 2015 г.) се характеризира с **увеличаване на броя на хората, пътуващи по източносредиземноморския и балкански маршрути**, започвайки от края на 2014 г., и като цяло „отворени граници“, които улесняват бързото преминаване, дори и то да е нередовно. Въпреки че често се е налагало да ползват услугите на каналджии, за да преминат от Турция към близките гръцки острови, като цяло хората са преминавали относително бързо през повечето от изследваните страни. През 2015 г. сирийците съставляваха по-голямата част от хората, пристигащи в Източното Средиземноморие, като значителен брой афганистанци, иракчани и еритрейци също преминаваха и продължаваха по балканския маршрут.

По време на втората фаза, от юни 2015 г. до март 2016 г., балканският маршрут бе регулиран и контролиран, а **политиките и практиките като цяло позволяваха редовен транзит през балканските страни**. Програмата на ЕС за миграцията беше приета през май 2015 г., и определи незабавни мерки и нова стратегическа рамка за управление на миграцията. Като част от нея „горещи точки“ бяха създадени в Гърция и Италия и през септември 2015 г. беше одобрена временна схема за преместване в рамките на ЕС, като държавите-членки се ангажираха да преместят общо 160 000 лица с „ясна нужда от международна закрила“ от Гърция и Италия.

Както един интервюиран от държавна институция в Северна Македония описа, през 2015 г. в страната пристигаха хора, които *„не отговарят на условията за влизане и не искат защита от държавата - искат да преминат. Такава категория не съществуваше.“* В резултат, Северна Македония и Сърбия въведоха законови промени в средата на 2015 г., според които **на хората се дава разрешение да преминат редовно през тях, при условие че регистрират своето „намерение да търсят убежище“ и отново напуснат страната в рамките на 72 часа**. През август 2015 г. германското правителство заяви, че ще преустанови прилагането на Регламента от Дъблин, като позволи на сирийци да кандидатстват за убежище в Германия, дори и да са преминали през друга държава-членка на ЕС.

Ограда с бодлива тел, с дължина почти 200 км, беше построена по границите на Унгария със Сърбия и Хърватия и беше завършена през септември 2015 г. Лицата опитали да влязат в Унгария през граничната ограда, щяха да бъдат обвинени в извършване на престъпление. В началото на 2016 г. страните по маршрута ограничават влизането на всички, освен сирийците, иракчаните и афганистанците. Впоследствие афганистанците бяха премахнати от списъка. До 20 декември 2015 г. един милион души бяха регистрирани като пристигащи по море или по суша в страните от ЕС от началото на годината.

Източносредиземноморският маршрут по море от Турция до Гърция, следван от сухопътния маршрут през Западните Балкани, се считаха за **по-безопасни и по-лесни маршрути от Централно- и Западносредиземноморския през 2015 г.** Обикновено нямаше нужда от услуги на каналджии за този раздел от пътуването, което поддържа устойчивостта на хората към всички рискове, произтичащи от взаимодействието с каналджиите. Много от мигрантите бяха сирийци и разполагаха с достатъчно ресурси и възможност да пътуват сравнително бързо до желаната дестинация (обикновено Германия или Швеция).

Началото на третата фаза (март - декември 2016 г.) бе белязано от **изявлението ЕС-Турция и от затварянето, ограничаването и укрепването на границите** в страните по балканския маршрут. През останалата част от 2016 г. броят на хората, преминаващи по море от Турция до Гърция, намаля значително. Международната Организация за Миграция (МОМ) регистрира общо 384 527 души, които пристиганаха нередовно по море и по суша в ЕС през 2016 г. в сравнение с 1 046 599 през 2015 г.

На практика бе премахната възможността за редовно преминаване от Гърция през Северна Македония и Сърбия. Много хора, които са възнамерявали да продължат към Западна Европа „заседнаха“ на пътя. Политиките в Германия също започнаха да се движат в по-рестриктивна посока от 2016 г., ограничавайки достъпа до пазара на труда за определени групи кандидати за убежище и ускорявайки процедурите за убежище, и депортиране.

През 2018 г., годината, през която се проведе полевата работа на изследването, общо 141 938 души са влезли в първите страни на пристигане в ЕС. **Някои хора започнаха да пътуват в обратна посока, не само към Западна Европа, и да поемат по нови - и обикновено по-опасни - маршрути.** „Обратното“ движение беше или:

- за сезонна работа за събиране на реколтата през лятото и есента;
- тъй като са били отделени от членове на семейството, които не могат да
- продължат, и искат да се върнат при тях;
- защото желаят да се върнат нередовно в страната си на произход; или
- защото не са успели да пресекат сръбско-унгарската граница, за да влязат отново
- в ЕС, и затова искат да се върнат в Гърция като единствената достъпна
- държавачленка на ЕС.

От август 2017 г. до началото на октомври 2018 г., въз основа на реципрочни мерки за либерализиране на визовия режим за сърбите, пътуващи до Иран, **иранците можеха да пристигнат по въздух в Сърбия без виза.** За някои иранци това е начин да пътуват редовно и безопасно или като турист; или да кандидатстват за убежище в Сърбия; да пътуват от Сърбия към Западна Европа да кандидатстват за убежище; или да пътуват до Гърция, и от там до Западна Европа със самолет, за да кандидатстват за убежище.

След общите изборите в Германия през 2017 г. и изборите през 2018 г. в Бавария, германското правителство въведе **ускорени процедури за лица, кандидатстващи за убежище в Германия, които вече са пътували през други държави-членки на ЕС,** наричани в германския политически дискурс „вторични мигранти“.

Таблицата по-долу показва броя на хората, регистрирани като влизащи в страните по балканския маршрут. Годишните данни за хората, пристигащи в изследваните страни, дават ясна представа за постоянния спад от 2015 г. по източносредиземноморския и балканския маршрут.

Общ брой на лицата регистрирани като пътуващи по източносредиземноморския и балканския маршрут, 2015-2018 г.

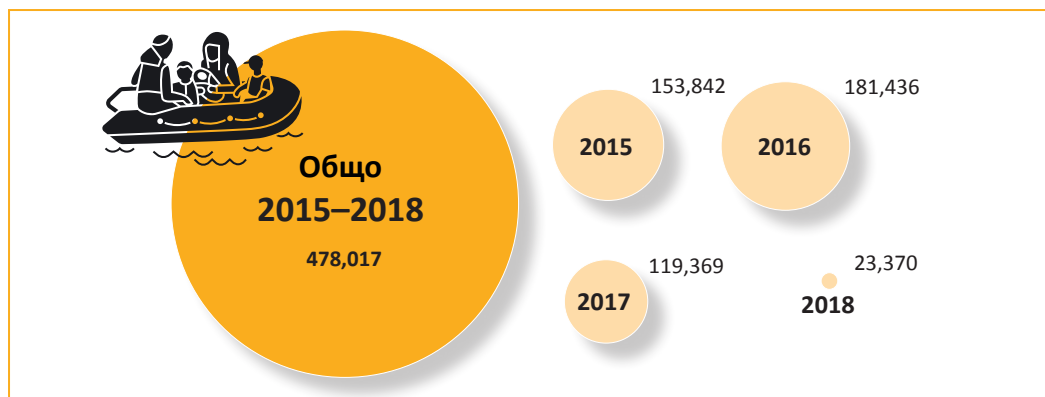
Страна на регистрация:	Гърция	България	Северна Македония	Сърбия	Унгария
2015	857,363	31,174	388,233	579,518	411,515
2016	176,906	17,187	89,771	98,975	19,221
2017	35,052	2,562	547	5,435	1,626
2018	49,158	2,503	3,126	8,022	382
Общо 2015-2018	1,118,479	53,426	481,677	691,950	432,744

Източник: Данни от IOM Displacement Tracking Matrix (DTM) Flow Monitoring: <https://migration.iom.int/europe> (актуални към края на 2018 г.). Данните за 2015 г. са от IOM DTM Yearly Overview: <https://displacement.iom.int/reports/europe-%E2%80%94-mixed-migration-flows-europe-yearly-overview-2015>.

Броят на хората, пристигащи в Италия по море, достигна своя връх през 2016 г., преди постепенно да намалее през 2017 г. и драматично през 2018 г.

Централносредиземноморският маршрут, макар и засегнат от някои от същите политики на равнище ЕС като другите маршрути, до голяма степен е обусловен от развитията на национално ниво в Италия. През 2015-2016 г. по централносредиземноморския маршрут потоците от пристигащи бяха постоянни, като намаляха значително през 2017 и 2018 г.

Брой лица регистрирани като пристигащо по море в Италия, 2015-2018 г.

Източник: Данни от IOM Displacement Tracking Matrix (DTM) Flow Monitoring: <https://migration.iom.int/europe> (актуални към края на 2018 г.). Данните за 2015 г. са от IOM DTM Yearly Overview: <https://displacement.iom.int/reports/europe-%E2%80%94-mixed-migration-flows-europe-yearly-overview-2015>.

До 2015 г. Италия бе получила най-голям брой хора, пристигащи по миграционните маршрути в ЕС - около 170 000 души през 2014 г. **По-голямата част от хората, които пристигат по Централносредиземноморския маршрут и кандидатстват за убежище в Италия през 2015 г., са от Западна Африка и Африканския рог**, предимно мъже, макар и с леко увеличение на непридружените деца. По-малък брой хора от Сирия, Бангладеш, Пакистан, Афганистан и Украйна също пристигаха в Италия. През 2016 г. по-голямата част от пристигналите в Италия са кандидатствали за убежище в страната, особено тези от Западна Африка и Еритрея, и повече жени и непридружени деца.

През февруари 2017 г. **Италия и Либия подписаха Меморандум за разбирателство за сътрудничество** в областта на миграцията. През 2017 г. в Италия са пристигнали повече нигерийци и бангладешци, както и повече непридружени деца. Освен тези, които са използвали балканския маршрут, някои еритрейци, нигерийци и сомалийци също са използвали Централносредиземноморския маршрут, за да стигнат до и търсят убежище в Германия.

Законът за сигурността, приет от Италия в края на 2018 г., предвижда мерки за борба с „незаконната имиграция“, за ефективно прилагане на заповедите за депортиране и за регулиране на разрешенията за временно пребиваване с хуманитарни цели. Италия и други държави-членки на ЕС все повече ограничават операциите на корабите за търсене и спасяване на мигранти. Основната националност на 23 370 души, пристигнали по море през 2018 г., е тунизийска. Въпреки че от 2016 г. броят на хората, пристигащи в Италия, намалява, броят на хората, пристигащи в Испания, в Западното Средиземноморие, непрекъснато нараства от 2015 г. насам и достига 64 427 през 2018 г.

Устойчивост към трафик и други злоупотреби

Под устойчивост се разбира съпротивата срещу трафика и други злоупотреби, докато уязвимостта е свързана с вероятността трафикът да се осъществи

Устойчивостта към трафик и други злоупотреби се разбира в това изследване като факторите, които допринасят за предотвратяването на трафика и други злоупотреби. Устойчивостта се отнася до положителните аспекти от пътуването на мигрантите и се фокусира върху онези хора, които не са били експлоатирани - и причината за това. **Уязвимостта, от друга страна, се отнася до рисковете от трафик и фактори, които правят по-вероятно мигрантите да бъдат трафикирани или експлоатирани.** В някои отношения устойчивостта може да е обратното на уязвимостта: ако някои уязвимости не са налице, тогава човек е по-устойчив. Въпреки това бяха идентифицирани и много фактори на устойчивост, които не са свързани с уязвимостта.

Устойчивостта е концептуализирана като отправна точка, която може да бъде поддържана или подобрена, или компрометирана от фактори на уязвимост. Тя се приема като условие по подразбиране, тъй като по-голямата част от мигрантите не са жертви на трафик, и следователно изследването идентифицира кои фактори водят до трафик на определени хора в определени ситуации. Така трафикът се счита за отклонение от нормата. Това обаче не следва да разсейва от факта, както е видно от резултатите от изследването, че голям брой хора са преживели сериозни нарушения на човешките си права в този контекст.

Уязвимостта трябва да бъде разбрана, за да се подобрят действията срещу трафика. В някои конкретни случаи, ситуации на уязвимост към трафик могат да бъдат показатели за действителни случаи на трафик, които на свой ред, при по-нататъшно разследване, могат да бъдат определени като престъплението трафик на хора.

Уязвимостта и устойчивостта са взаимно свързани. За да се намали трафикът и други злоупотреби, акцентът трябва да се постави върху намаляването на уязвимостта и излагането на опасности, от една страна, и изграждането на капацитет за противодействие, от друга. Трафикът и други злоупотреби се случват, защото хората са уязвими и са изложени на опасности и не са в състояние да се противопоставят на тези опасности. Изследването показва, че факторите на устойчивост и уязвимост:

- са динамични – не остават постоянни по време на пътуването;
- влияят на различните хора по различни начини – това, което прави някои хора устойчиви може да прави други уязвими; и
- се натрупват – определят се от комбинация от взаимосвързани фактори.

За мигрантите, **всички събития и контекстът преди заминаването, по време на пътуването, в транзитни държави и в страните на дестинация,** имат ефект върху устойчивостта и уязвимостта. Устойчивостта и уязвимостта могат да се увеличат, намалят или променят. Факторите на устойчивост и уязвимост се договарят, определят и преразглеждат през определени периоди на пътуването. Например, как дадено лице е третирано като дете може да представлява уязвимост в някои етапи от пътуването, но устойчивост в други етапи на пътуването или в дестинацията.

Личните характеристики и обстоятелства влияят на устойчивостта и уязвимостта

Личните характеристики сами по себе си не са източници на устойчивост или уязвимост към трафика. Те си взаимодействат с контекстуални фактори и увеличават устойчивостта или засилват уязвимостта. Личните фактори на уязвимости и на устойчивост са от значение по време на пътуването, от етапа преди заминаване в страната на произход до установяване в страната на дестинация.

Възрастта и пола са факторите на уязвимост най-често посочвани от ключовите информатори, и по-специално, че децата (особено непридружените деца), жените и момичетата са по-уязвими. Децата са уязвими към трафик и други злоупотреби поради

липсата на житейски опит. Въпреки това обстоятелствата на тяхното пътуване могат да увеличат или намалят тази уязвимост. Възрастта си взаимодейства с пола, което прави момичетата, момчетата, жените или мъжете особено устойчиви или уязвими, в зависимост от контекста и ситуацията.

Жените и момичетата са изложени на по-висок риск от трафик с цел сексуална експлоатация, както и свързани злоупотреби, като например „секс за оцеляване“ (размяна на секс срещу стока или услуга, от която лицето се нуждае) и други форми на сексуално и свързано с пола насилие (ССПН). Мъжете и момчетата обикновено се считат за по-устойчиви, но те също са изложени на специфични уязвимости. В някои случаи презумпцията за тяхната устойчивост може в действителност да изостри уязвимостта им.

Беше получена много малко информация за мигранти, които са лесбийки, гей, бисексуални или транссексуални (ЛГБТ), въпреки че те са обект на специфични уязвимости поради дискриминация. Хората с увреждания и възрастните хора също имат специфични уязвимости в контекста на миграционните пътувания.

„Пътуването беше много трудно. Пристигнах само с помощта на Бог, който ми даде сила.“

– 35-годишен иранец интервюиран в Унгария (HU-M-01)

Религиозната вяра дава на хората психологическа сила, за да издържат трудностите на пътуването. Мнозинството от интервюираните мигранти подчертават своята религия или вяра като фактор на устойчивост не конкретно към трафика, а като източник на сила за справяне с трудностите на пътуването и в страната на дестинация.

Мигрантите разчитат на своята психологическа сила, мотивация, планове за бъдещето и общо чувство на надежда, за да продължат. Според един интервюиран сириец: „Ако спрем да вярваме значи сме мъртви. Надеждата ни позволява да живеем.“ Гъвкавостта на плановете и адаптирането към нови обстоятелства също са форми на устойчивост. От друга страна, ако очакванията на хората за пътуването и ситуацията в страната на дестинация са твърде далеч от реалността, това може да бъде специфичен източник на уязвимост към експлоатация и злоупотреба.

Един млад афганистанец, интервюиран в Унгария, идентифицира своята психологическа сила и решителност като ключов елемент на устойчивостта, както и надеждата за по-добър живот. Той сподели един ред от песен, която слуша, за да поддържа надеждата си: „Мечтите ти те водят напред, а спомените те дърпат назад, кои от тях ще запазиш?“

Песен: “Lams” (Допир) на Бахрам Нурай, от албума Eshte bahe Khoob (Добра грешка), 2015

Един друг източник на устойчивост и надежда за мигрантите е подкрепата на членовете на семейства им. В същото време, някои са мотивирани да мигрират, за да подобрят бъдещето на семейството си и са под натиска на очакванията на членовете на семейството. Въпреки че тези семейни очаквания могат да бъдат източник на надежда и издръжливост, те могат и да направят хората **по-уязвими и по-склонни да търпят страдания, включително злоупотреби и експлоатация, за да гарантират благосъстоянието на семейството си.**

„Ние сме жертви на системата. Ние не идваме в Европа, за да забогатеем, а да помогнем на семействата си, да осигурим добро образование на по-младите. [...] За това хиляди млади африканци като мен идват в Европа да опитат късмета си.“

– 35-годишен сенегалец интервюиран в Германия

Някои лични фактори на уязвимост са и мотивация за мигриране, като лоши икономически обстоятелства и перспективи, опит с насилие, конфликти и ССПН, взаимодействие с властите в страната на произход и принадлежност към маргинализирани групи. Личната устойчивост на някои хора също е компрометирана от травматични преживявания преди заминаването, които след това могат да бъдат засилени от последващи травми по време на пътуването.

Нивото на образование, квалификация и грамотност на дадено лице е определящ фактор за устойчивостта, както и осведомеността за риска и цялостния житейски опит. Това улеснява достъпа до информация и намалява зависимостта от каналджии и други незаконни участници. Един от най-важните аспекти е дигиталната грамотност и достъпът до интернет и социални медии. Обратно, хората с по-ниско ниво на образование и достъп до информация, са по-уязвими към трафик и злоупотреби.

Финансовото положение на дадено лице е от значение във всички етапи на миграцията и определя фазата на планиране. Устойчивостта към трафик и други злоупотреби, както и общата безопасност, се определят в значителна степен от финансовите ресурси. Способността да се избегне задлъжняване е важна за устойчивостта. Това спомага за по-бързото и по-безопасно достигане до дестинацията. Финансовите затруднения улесняват манипулирането, измамата и експлоатацията и често са свързани с по-ниско ниво на образование.

Устойчивостта и уязвимостта се определят от миграционните политики и практики

Обстоятелствата на пътуването определят много от ключовите фактори на устойчивост и уязвимост и са обусловени от политически фактори. **Необходимостта да се използва този маршрут поради липсата на алтернативи за редовна миграция и съответно нуждата от услугите на каналджии, е определящият фактор.**

„Най-лошото е, че като мигрант си изправен пред неща, които могат да те убият и отвътре, и отвън.“

– 18-годишен афганистанец интервюиран в Унгария

Основният двигател на устойчивостта към всички форми на трафик и други злоупотреби е възможността да се пътува редовно със самолет, с виза за държава от ЕС. Легалните канали за пътуване са най-важният определящ фактор за устойчивостта, тъй като те позволяват на хората изцяло да избегнат опасното пътуване. За малката част от хората, които пътуват редовно, пътуването е по-евтино и по-безопасно и те са по-устойчиви към трафик и други злоупотреби.

При липсата на възможности за редовно пътуване по въздух, възможността за редовно пътуване по море и/или суша е следващият най-добър източник на устойчивост. Това беше достъпно за много хора, поне за някои части от пътуването им от Гърция до Германия и други страни от ЕС, от средата на 2015 г. до март 2016 г. Така че тези хора, и особено тези от тях, които са имали по-големи шансове да получат международна закрила в страна от ЕС, като сирийците, еритрейците и иракчаните, са имали по-положителен опит и по-малко необходимост от използване на каналджии. Това контрастира с уязвимостта към трафик и други злоупотреби сред хора, пътували от март 2016 г., и хора от държави, считани за „сигурни страни на произход“.

Ограниченията за редовна миграция, които постепенно се налагат от европейските страни от 2016 г., значително увеличават уязвимостта на мигрантите. Логично е хората да искат да пътуват възможно най-евтино и безопасно, но промяната на политиките и рестриктивните закони и мерки им оставят малко алтернативи. „Най-големият проблем беше да стоим в лагери в очакване на легална възможност да продължим пътуването“, според 26-годишен афганистанец интервюиран в Северна Македония.

Въпреки че транзитните страни извън Европа не бяха основният фокус на изследването, имаше индикации за уязвимост, включително злоупотреби, преживени от мигрантите в Иран, Турция и Либия. **Трудността и травмата на преживяванията в тези страни, по време на морските преходи до Гърция и Италия и на граничните пунктове в Европа, компрометират устойчивостта.** Все пак, на базата на разкази за Турция и далеч по-краткия и по-безопасен преход към гръцките острови, хората, които пътуват по този маршрут, изпитват по-малко насилие и експлоатация, отколкото пътуващите през Либия и през Централното Средиземноморие.

„В хаоса на Либия царуват милиции от всякакъв вид и налагат законите си. Експлоатацията на мигрантите се е превърнала в една от специалностите им. Всеки е въоръжен и могъщ. Животът ни не струваше нищо в очите на тези хора.“

– Сенегалец интервюиран в Германия

Факторите, които допринасят за уязвимостта на хората при пресичането на границите в рамките на Европа, включват съобщения за отложени откази за влизане в Италия и нарушения на правата на човека и незаконни връщания в България, Северна Македония, Сърбия и Унгария. Тези злоупотреби понесени от мигрантите, включително децата, са силно вредни за тяхната устойчивост, както и водят до недоверие към държавните органи.

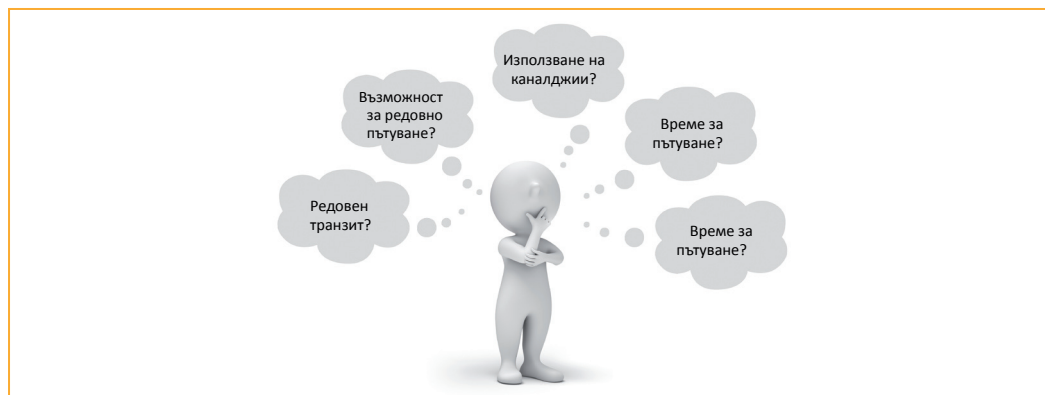
18-годишен афганистанец интервюиран в Унгария бе преминал границата от Турция към България като дете:

„Никога няма да забравя как се отнасяха с нас. [...] Не го казвам с радост, но светът трябва да знае какво ни се случи. Опитавме се да прекосим [турско-българската] граница шест пъти, и [полицията] ни хвана пет от тях. Те не просто ни биха, а и ни взеха всичко, пари и мобилни телефони, всичко. Ако полицаят имаше добро сърце, пак ти вземе всичко, но поне ти върне чантата, но това се случи само веднъж. И петте пъти ме пребиха зверски.“

Освен това от септември 2015 г. официалното влизане от Сърбия в Унгария се управлява въз основа на неофициален „списък на чакащите“. Това означава, че на хората им се налага да използват каналджии, за да избегнат тази система и/или да използват други, по-рискови маршрути. Другият вариант е да платят, за да се изкачат в този списък, което увеличава финансовата уязвимост.

Повечето хора, които пътуват по Балканския маршрут, искат да се придвижат до следващата страна възможно най-бързо. Те не са възнамерявали да прекарват значително време в тези страни и въобще не биха влезли в тях, ако имат алтернативен, по-бърз или по-безопасен маршрут до страните, за които са тръгнали. **Обаче това желание за бързо придвижване, съчетано с политиките, които все повече ограничават транзита от март 2016 г., значително компрометира устойчивостта.** Липсата на документи за самоличност или регистрация в страна, през която преминават, също прави хората уязвими към експлоатация и други злоупотреби, тъй като е по-вероятно да избягват властите и по-малко вероятно да търсят помощ.

Възможностите влияещи на вземането на решение за мигриране

Транзитното преминаване през Италия към други европейски страни също може да направи хората уязвими към трафик, особено когато границите с държави като Франция, Швейцария и Австрия са затворени за транзит, което прави нередовното преминаване единствената възможност. Ситуацията на северните граници в Италия (Вентимиля, Бардонекия, Комо и Бренер) може да предизвика уязвимост

Положителният опит с каналджии подкрепя устойчивостта, но използването им може и да направи хората уязвими за трафик и други злоупотреби

Поради липсата на законни канали за миграция и търсене на убежище, както и липсата на възможност за редовен транзит, **почти всички мигранти използват услугите на каналджии**, поне в някакъв момент. Много от определящите фактори за устойчивост или уязвимост зависят от опита им с каналджиите. **Използването им представлява устойчивост, ако те изпълнят задачата, за която им е било платено, и уязвимост, ако малтретират и експлоатират мигрантите, включително защото трябва да плащат за превеждането през**

Устойчивост в контекста на пътуването

В зависимост от личния опит, използването на каналджии може да е фактор на устойчивост или, ако не е, мигрантът може да възприеме взаимодействието си с каналджии в положителна светлина, поради липсата на алтернативи. „Добрите каналджии“ гарантират, че мигрантите достигат до дестинацията безопасно, грижат се за своята репутация и обикновено не са част от комплексна, организирана престъпна мрежа.

„[Каналджиите] са добри. Зависи, ако каналджията ти е добър, и ти ще си добре. Ако не е добър, и ти няма да си добре. Когато бях в затвора [в България], срещнах един. Брат му беше с мен 15 месеца. Добре, че разбрах. Така знаех, че е добър. Тогава нямах никакъв лош опит с каналджии, само защото той беше много добър към мен. Той ме доведе от България до тук [...]. Той винаги се опитваше да ми предложи добра игра, бърза.“

– 23-годишен пакистанец интервюиран в Сърбия

За хора, които могат да си позволят по-скъпи каналджийски услуги, те стават фактор на устойчивост. Това се отнася особено за онези, които могат да си позволят „пълнен пакет“ чак до страната на дестинация, осигурени от доверени хора от страната на произход. Плащането на етапи, на базата на безопасно пристигане, може да повиши безопасността на мигрантите, увеличавайки тяхната устойчивост и намалявайки вероятността от злоупотреби.

Някои хора имаха и много негативен опит с каналджии, вариращ от **измама относно цените и маршрутите, до заплахи, сексуално и физическо насилие, сексуална експлоатация, принудителен труд и лишаване от свобода за изнудване.** Опитът с измама, заплахи и насилие значително намалява общата устойчивост и увеличава уязвимостта към експлоатация и трафик. Тежко физическо насилие се извършва от каналджии по балканския маршрут, и почти всички интервюирани, които са пътували по централносредиземноморския маршрут, съобщават кражби, насилие или експлоатация.

„Каналджиите изнасилват децата, ако не могат да платят. В моя опит, повечето непридружени деца са изнасилвани. Няма момче, което да не е преживяло злоупотреба по време на пътуването. Ако се съпротивляват, каналджиите горят тялото им с цигари. Чувала съм и за деца, които са се съпротивлявали и ритали, и каналджиите ги вързали с белезници и изнасилили.“

– Експерт по закрила на децата в Унгария

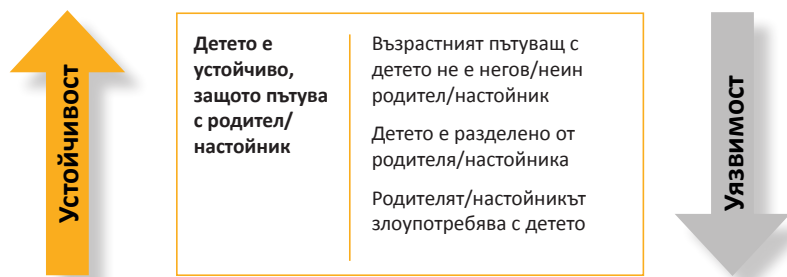
В други случаи уязвимостта възниква не директно от взаимодействие с каналджиите, а в резултат от необходимостта от заплащане за услугите им. Те се предоставят без злоупотреби или експлоатация, но мигрантите свършват парите или задлъжняват, което ги прави уязвими към трудова експлоатация.

Съставът на групата мигранти има значение за уязвимостта и устойчивостта

Групата, с която хората пътуват, също оказва влияние върху вероятността да бъдат малтретирани или трафикирани. Груповата динамика е различна за момчетата, момчетата, жените и мъжете и зависи от това дали човек пътува сам, със семейството си, с хора от същата общност, или с непознати.

Когато децата пътуват с един или двама родители, това е източник на устойчивост. Въпреки това, три неща могат да намалят устойчивостта на децата, пътуващи с родители. Първо, те може привидно да пътуват с родители или членове на семейството, но в действителност това не е така. Второ, родителите на децата може да са тези, които злоупотребяват с тях и/или ги експлоатират. И трето, децата могат да се отделят от родителите си по време на пътуването.

Устойчивост и уязвимост на деца мигранти

Разделянето на семействата е решаващ фактор за уязвимостта по балканските и средиземноморските маршрути. Семействата може да се разделят случайно; като стратегия за пътуването; поради операции на граничните власти; или от каналджии, за да изнудват пари. Това е ключов момент за увеличаване на уязвимостта на децата, които са започнали пътуването с родителите си, както и за увеличаване на уязвимостта на възрастните, които биха могли отчаяно да искат да се съберат с децата си.

Непридружените и разделени деца са особено уязвими в контекста на миграционните маршрути. По-голямата част от непридружените деца не са сираци, а по-скоро са се отделили от родителите или настойниците си на някакъв етап, или при напускане на страната на произход, или по време на пътуването.

Децата могат да бъдат изпратени да пътуват сами от родителите си, като семейството избира детето, което според тях е най-подходящо да пътува до страната на дестинация, обикновено момчето. Това е или стратегия за цялото семейство да мигрира, като след това се присъедини към детето по редовен начин, чрез събиране на семейството, или нередовно, използвайки миграционните маршрути; или е стратегия за допълване на доходите на семейството, с очакването, че детето ще изпраща пари от страната на дестинация. Въпреки че и двата сценария могат да направят детето уязвимо към експлоатация и злоупотреба, поради рисковете от пътуването и натиска да печели пари, ако семейството впоследствие пътува и се събере, това увеличава устойчивостта, тъй като детето отново има родителска грижа.

Жените и децата са особено уязвими към злоупотреби и експлоатация, поради специфични за пола и възрастта рискове. Жените, които пътуват с децата си, но без възрастен мъж, са особено уязвими. Жените и момичетата могат да бъдат изложени на риск и от някои от мъжете и момчетата, с които пътуват, и затова търсят закрила от други мъже, включително членове на семейството. Ако намерят такава защита, това е източник на устойчивост. От друга страна, някои жени и момичета са малтретирани или експлоатирани от мъже, от които са потърсили за защита.

Ако жените и момчетата са особено уязвими към трафик и други злоупотреби в контекста на миграцията, има презумпция, че мъжете и момчетата са по-устойчиви. Тази презумпция за устойчивост сред много държавни и не-правителствени доставчици на услуги може всъщност да изостри уязвимостта на мъжете и момчетата. Мъжете са уязвима група в този контекст именно защото са считани за по-малко уязвими и защото са по-често жертви на физическо насилие, извършено от правоприлагащи органи, каналджии или други мъже.

„Организациите и държавните органи не възприемат самотните млади мъже като уязвими, което всъщност ги прави най-уязвимата група в Сърбия. Каналджиите са по-агресивни към тях, полицията е по-агресивна и много от тях са подложени на силен психологически натиск - има много ПТСР сред младите мъже.“

– НПО експерт от Сърбия

Уязвимостите на мъжете и юношите възникват и от факта, че каналджиите може да ги превеждат по по-опасни пътища, отколкото семействата, жените и децата и поради очакванията на семейството да печелят пари за издръжка на семейството. Момчетата са значително по-представени сред мигрантите, особено сред непридружените деца. Непридружените момчета са специфична рискова група за трафик. 0

Това създава парадокс на „уязвимите групи“, при които хората, считани за най-уязвими, имат по-добър достъп до услуги по пътя и в дестинацията, докато хората, които не са считани за уязвими, всъщност стават по-уязвими поради липсата на достъп. Възприетията за уязвимостта на непридружените деца и жените им осигуряват по-добри услуги за закрила и повишена устойчивост на път и в дестинацията.

Хората често пътуват в групи от една и съща страна, което може да бъде източник на групова устойчивост. Хората, които са пътували по балканските и средиземноморските маршрути съобщават за силна солидарност. Понякога хора, които не са се познавали, решават да пътуват заедно за безопасност. Все пак, в по-разнородни групи, междугруповите конфликти могат да се изострят, което води до уязвимост към насилие, обир и други злоупотреби.

Служител от неправителствена организация, интервюиран в Германия, говори за това как един афганистанец е описал подкрепата, която е получил по маршрута: *„Ако не бях срещал непознати, които да ми помагат по пътя през Иран, Турция, Гърция, и Балканите, нямаше да оцелея. Във всяка страна, независимо от религията, имаше хора, които ми помагаша“*

Много хора работят известно време в транзитни държави като Либия, Турция и Гърция, за да изкарат пари, за да продължат пътуването си и/или да изпратят на семейството си. **Тъй като обикновено нямат разрешение за работа, това е неправомерна работа, която може да ги направи уязвими на трудова експлоатация.** Въпреки това те често възприемат тази работа като устойчивост, тъй като е по-добре, отколкото без никакви пари.

По време на пътуването дигиталната грамотност позволява на хората да получат достъп до информация чрез социални медии, мобилни приложения и други онлайн източници, което представлява важен алтернативен източник на информация от тази, предоставена от каналджиите, и представлява фактор на устойчивост. Помощта, предоставяна от местните хора в транзитните страни и подкрепата на гражданското общество, също са ключови източници на устойчивост. Религиозните общности също са източник на подкрепа по време на пътуването.

„Да ви кажа, аз бях сам през цялото пътуване, няхах приятели, но бях с хора, които бяха минали от там вече. През цялото време поддържах връзка с други хора във Фейсбук. Обяснявах им къде съм и ги питах какво да правя и накъде да тръгна.“

– 26-годишен сириец интервюиран в Германия

Правният статут, навременните и справедливи процедури за предоставяне на убежище и подходящото идентифициране на непридружени и разделени деца увеличават устойчивостта

След като хората пристигнат в дестинацията си, различни контекстуални и ситуационни фактори влияят на тяхната устойчивост и уязвимост към трафика и свързаните с него злоупотреби. Особено за онези, които успяват да достигнат до страната, към която са тръгнали, **самото пристигане е форма на устойчивост, тъй като означава край на рисковото пътуване и евентуално правен статут, заетост и интеграция в нов дом.**

Устойчивостта и уязвимостта са свързани с правния статут и достъпа до убежище. Ако дадено лице е получило редовен достъп до държава от ЕС, като например чрез програма за презаселване на бежанци, туризъм, работа или виза за обучение, или процедури за събиране на семейството (или в бъдеще може би чрез хуманитарни визи) то става значително по-устойчиво, тъй като изцяло избягва пътуването. В контекста на дестинацията, това означава, че за много от тези лица техният **правен статут е уреден и в повечето случаи те могат да търсят работа или образование.**

Ако случаят не е такъв, следващият най-добър сценарий е навременният достъп до справедлива процедура за убежище при пристигането или други възможности за уреждане на статут. За малцинството мигранти, които кандидатстват за убежище в страните по балканския маршрут, празнините в системите за убежище могат да ги обезкуражат и да ги оставят без друга възможност, освен да продължат пътуването с каналджи.

В Германия и Италия **устойчивостта се определя в значителна степен от това дали на хората се дава статут на бежанец или друга форма на международна закрила, колко време отнема процедурата** и в какви условия се изчаква решението за статут. Много хора, на които е отказан статут на закрила или друг вид редовен имиграционен статут, или на които им е отказан достъп, остават в страната като нередовни мигранти, което значително увеличава тяхната уязвимост към трудова и други форми на експлоатация.

„Те нямат друг избор, освен да влязат в системата за убежище: заседнали са тук в Италия поради Регламента от Дъблин, не могат да стигнат до други европейски страни и на практика не могат да си намерят истинска работа. Тук в Италия хората са принудени да търсят убежище, дори ако нямат право на това.“

– Адвокат интервюиран във Венеция, Италия

Бракът може да бъде източник на устойчивост, особено за мъжете, ако им предоставя правото да пътуват редовно до или да пребивават постоянно в дадена страна на дестинация. Хората, които имат съпруги/зи или деца в страните на дестинация, имат по-лесен достъп до законно пребиваване и разрешително за работа.

Достъпът до услуги определя устойчивостта или уязвимостта към трафик и други злоупотреби

Националните мерки в седемте проучвани държави - като държави на транзит, където хората остават значителен период от време, като държави на избрана или де факто дестинация - са решаващ фактор за устойчивостта или уязвимостта.

Настаняването е основна потребност за момичетата, момчетата, жените и мъжете, преминаващи през и пребиваващи в дадена страна, и ефективният достъп до адекватно, безопасно настаняване както по пътя, така и в дестинацията, е ключов фактор на устойчивост. Много хора са пребивавали или пребивават в официални центрове за настаняване в седемте проучвани държави, включително центрове за прием, транзитни центрове и центрове за задържане и предварително отстраняване. В някои случаи тези центрове осигуряват условия за устойчивост, но има и съобщения за уязвимости и злоупотреби поради условията на настаняване. Много от центровете нямат подходящ персонал, който да може да идентифицира злоупотреби или уязвимости, за да защити хората в риск и да предотврати експлоатацията.

19-годишен афганистанец, интервюиран в Унгария, описва сексуалното насилие в център в България:

„Искам само да кажа, че от цялото пътуване този лагер беше най-лошият. В лагера имаше много изнасилвания. Момичетата бяха изнасилвани. Понеже имаше много мъже. Аз стоях там шест месеца. Полицаяте се държаха много зле. Всеки ден имаше кражби и изнасилвания.“

В някои случаи условията в центровете карат живущите там да се чувстват в несигурност и риск, което увеличава тяхната уязвимост към трафик. В някои центрове жените и децата са тормозени или подлагани на ССПН и има съобщения за трафиканти и каналджии, които пребивават в центровете, за да набират мигранти. Когато трафикантите нарочат потенциални жертви в центровете, това е пряка и специфична уязвимост, докато взаимодействието с каналджиите също може да направи хората уязвими. Според един иранец, интервюиран в център за настаняване в Сърбия: *„Ако искам да опитам „играта“ [каналджийство], просто трябва да изпратя съобщение по Viber или да се срещна с каналджия тук на детската площадка.“*

Рисковете за жените, момчетата и момичетата особено могат да бъдат смекчени, ако има **специални обособени зони за тези групи в центровете за настаняване и разделено по пол предоставяне на услуги, с подходящи мерки за безопасност и жени служители, полицаи и преводачи.** Но ако служителите, полицаите и преводачите не са чувствителни, тогава жените и децата може да подложени на условия които изострят тяхната уязвимост.

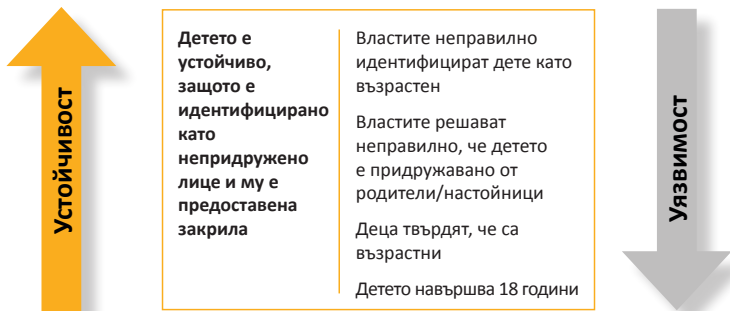
Когато хората са настанени в затворени центрове, с ограничен достъп до услуги и навременни и справедливи процедури за убежище, те преживяват травма и губят доверие във властите, което ги прави по-уязвими към трафик и други злоупотреби. Лицата,

търсещи убежище, които са задържани, са обект на много фактори, които застрашават тяхната устойчивост: среда, подобна на затвора; липса на информация за правния им статут; малтретиране; изолация; злоупотреба от други настанени или персонал; и несигурност за бъдещето.

Ако непридружените деца са правилно идентифицирани от властите, те могат да получат услугите, които им се полагат (придружител, специализирано настаняване и т.н.) и след това са много по-устойчиви на експлоатация и злоупотреби. Една практика, която конкретно засяга устойчивостта и уязвимостта на непридружените деца, е оценката на възрастта: процесът, прилаган в случай на съмнение, за да се определи дали дадено лице всъщност е дете. По-голямата част от непридружените деца, пристигащи в Европа по миграционните маршрути, са тийнейджъри на възраст 15-17 години. Това означава, че често пъти, по време на пътуването, пристигане и подаване молба за убежище, те „изпадат“ от системите за защита, като навършват 18 години и след това се считат за възрастни по отношение на статута и предоставянето на услуги.

Устойчивостта на много непридружени деца, дори ако са правилно идентифицирани, е компрометирана от **липсата на обучени настойници с капацитет да се грижат за тези деца, и които се назначават прибързано.**

Устойчивост и уязвимост на непридружени деца

Достъпът до образование е един от най-важните фактори на устойчивост към трафика при децата. Професионалното обучение за възрастни също е специфичен фактор на устойчивост както по време на самото обучение, така и като начин за последващо интегриране на пазара на труда. Тъй като икономическата уязвимост е един от ключовите фактори, които правят хората по-податливи на трафик и свързаните с него злоупотреби, **достъпът до достойна работа в страната на дестинация е решаващ фактор на устойчивост.** Както описа един сенегалец, след като бе преживял много трудности по време на пътуването си до Италия: *„Имах възможност да получа хуманитарна защита, и сега си намерих работа като охрана в голям супермаркет. Много съм щастлив.“*

От друга страна, „принудителното безделие“, създадено от ограничения на достъпа до пазара на труда и в по-малка степен ограничени възможности на пазара на труда за тези, които имат достъп, е в ущърб на финансовата и психологическа устойчивост. В някои случаи тя може да накара хората да приемат експлоататорска работа поради липсата на алтернативи.

„Опитвам се да помагам на други хора, защото много хора имат проблеми, както и за да забравя собствените си проблеми. Ходя да помагам, да общувам с адвокатите, болниците и така нататък. Зает съм по цял ден и това ми помага да оцелея.“

– 42-годишен мъж от Еритрея интервюиран в Германия

И мигрантите, и ключовите информатори споменават важната роля на **социалните мрежи от приятели и семейство за устойчивостта в страната на дестинация**. Редица хора, интервюирани за това изследване, доброволстваха или работеха в НПО - важен източник на устойчивост, който им позволява да бъдат заети, да създават приятелства и да се чувстват като част от новата общност. Други получаваха помощ от частни лица или НПО. От друга страна, ксенофобията, анти-мигрантските и анти-бежанските нагласи също оказват влияние върху начина, по който хората се чувстват относно страната на пребиваване, което ги прави по-уязвими.

Липсата на ефективен достъп до адекватна физическа и психологическа грижа е фактор на уязвимост към трафик и други злоупотреби за деца и възрастни и специфична уязвимост към ре-трафикирне за тези, които са били трафикирани. Психологическите проблеми произхождащи от травмата, получена преди заминаването или по време на пътуването, изискват специфично, незабавно, ефективно и дългосрочно лечение, за да се повиши устойчивостта на по-нататъшни злоупотреби и трафик.

Ефективният достъп до информация за тяхната ситуация и възможности в страната на дестинация, във формат, който да могат да разберат, е решаващ аспект за устойчивостта към трафика и други злоупотреби. Хората трябва да знаят на какъв етап е тяхната молба за убежище, колко време ще останат в центъра за настаняване и какви са техните правни възможности. В противен случай, поради разочарование и несигурност, хората могат да търсят алтернативни, нередовни възможности. Важен аспект на достъпа до информация е наличието на преводачески услуги и културни медиатори, за да се гарантира ефективна комуникация и изграждане на доверие между националните органи и мигрантите.

„Никой не им е обяснил начините, по които могат да изкарат някакви пари [...]. Много хора стават жертви на експлоатация или се обръщат към проституция, защото смятат, че няма друг начин да изкарат пари и да заработят прилична заплата.“

– НПО експерт от Лесбос, Гърция

Трафик на хора в контекста на миграционните маршрути

Много малко са жертвите на трафик, които са официално идентифицирани сред мигрантите

Официалната идентификация на случаите на трафик сред мигрантите в изследваните страни, е ограничена и вероятно не отразява действителната ситуация. Идентифицираните по Балканския маршрут жертви на трафик са предимно от Пакистан, Афганистан и Сирия, и най-вече момчета и мъже, докато по централносредиземноморския маршрут те са предимно нигерийци и други африканци на юг от Сахара, предимно жени, жертви на сексуална експлоатация.

Изследването не целеше да идентифицира потвърдени случаи на трафик, тъй като това може да се извърши само от отговорните органи в съответната страна, а по-скоро се опита да разкрие показатели, които да доведат до последващи действия от тези органи. Въпреки липсата на официална статистика, има много индикации за трафик на мигранти, включително **трафик за сексуална експлоатация, трудова експлоатация, експлоатация за други криминални дейности (превозване на мигранти и трафик на наркотици) и принудителни бракове, както и лишаване от свобода с цел изнудване.**

Макар и да не са показателни за самото разпространение, общо 69 потенциални случая на трафик в седемте проучвани държави, бяха идентифицирани в хода на изследването, както и общи индикации за разпространението на трафика. **Много малка част от тези случаи са официално идентифицирани от властите в съответните страни.**

Потенциални случаи на трафик идентифицирани по време на изследването

Форма на трафик	Общ брой случаи	Случаи на жени и момичета	Случаи на мъже и момчета
Сексуална експлоатация	21	14	7
Принудителен брак	5	5	0
Трудова експлоатация	29	7	22
Други криминални дейности	7	1	6
Продажба на деца/Нелегално осиновяване	3	0	3
Отнемане на органи	4	0	4
Свързани злоупотреби			
Лишаване от свобода с цел изнудване	(14)	(4)	(10)
Общ брой потенциални случаи на трафик	69	27	42

Експлоатацията се извършва в страните на произход преди заминаването, в транзитни държави извън Европа като Иран, Ирак, Турция и Либия, както и в страните на транзит и дестинация в Европа. Експлоатацията обикновено не се координира по маршрута, но човек може да бъде експлоатиран в различни страни от участници, които не са в контакт помежду си.

Мигрантите стават жертви на трафик за сексуална и трудова експлоатация, принудителни бракове, и криминални дейности, както и на лишаване от свобода с цел изнудване

Трафикът за сексуална експлоатация на жени и момичета преобладава в този контекст, въпреки относително по-ниския дял на жените и момичетата мигранти. В Гърция, Германия и Италия има по-голям брой официално идентифицирани случаи на жени, жертви на трафик с цел сексуална експлоатация в Либия и в европейските страни, особено сред тези, които са пътували по централносредиземноморския маршрут.

„Един случай, по който работихме, не придружено Сирия, което е останало в Турция в продължение на две години. Бяха я заключили в мазето и сексуално експлоатирани. Отрязали ѝ косата и дори използвали някаква киселина върху нея, на тялото ѝ още се виждаха следи. Тя успяла да избяга и да пристигне в Самос.“

– Интервю в Гърция

Мъжете и момчетата също са засегнати от сексуална експлоатация. Тя обикновено не е резултат от трафик, а по-скоро „секс за оцеляване“ - обмен на сексуални услуги срещу продукти или услуги, от които момчето или младежът се нуждае. Непридружените момчета са особено засегнати от този вид сексуално насилие. Трафикът на афганистански момчета в контекста на „бача бази“ е идентифициран в Северна Македония, Сърбия, Унгария и Германия; това е експлоататорска практика където възрастни мъже сексуално насилват момчета.

Принудителните бракове засягат момичета и жени от Афганистан, Сирия, Ирак и Иран в техните страни на произход, на път и в европейски страни. Някои от тези бракове са за целите на домашно робство или сексуална експлоатация, докато в други случаи значителни суми пари се обменят за самия брак, а момичетата и младите жени са „купувани и продавани“.

Мъжете и момчетата, трафикирани за принудителен труд, са експлоатирани главно в селското стопанство, както и в други сектори като текстил, услуги, строителство и просия. Хората са експлоатирани в земеделието в Иран, Турция, Гърция, Италия и Германия. Много мигранти са експлоатирани в транзитни страни като Сърбия и Унгария, в сферата на услугите. Жените са експлоатирани в домакинството и грижата за деца и възрастни хора. Само в Италия бяха съобщени случаи на млади момчета от Западна Африка, особено в Рим, с някои признаци за експлоатация и дългово робство.

42-годишен мъж от Еритрея разказа за условията на труд в Сицилия, Италия:

„Работех във фермите с още други хора; около 400 или 500 души в една ферма. Беряхме картофи, домати и маслини. Условията на труд бяха много тежки, за мизерна заплата. [...] И тази работа беше незаконна, защото работодатели не искаха да плащат данъци, а ние няхаме разрешение за работа. В същото време, също като много други мигранти, бях без дом, без социално подпомагане или здравно осигуряване. Трябваше да се борим, за да оцелеем. Спахме на земята в стари сгради.“

Освен трафика за сексуална и трудова експлоатация, основната форма на трафик сред мигрантите е принудителна криминална дейност, и най-вече превеждане на мигранти.

Момчетата и мъжете се набират от каналджии и се принуждават да предоставят такива услуги по суша и да управляват лодки от Турция до Гърция и от Либия до Италия. В някои случаи те са експлоатирани от същите групи в други криминални дейности, особено контрабанда и продажба на наркотици. В проучването са посочени и изолирани случаи на трафик за продажба на дете, или незаконно осиновяване и за отстраняване на органи.

„Момчета от Афганистан и Пакистан, които искаха да пресекат Еврос [...] бяха принудени да превеждат мигранти, за да изплатят дълга си, и понякога бяха арестувани като каналджии, а в действителност те бяха жертвите.“

– Интервюиран в Гърция

На международно ниво се води дебат дали лишаването от свобода с цел изнудване трябва да се разглежда като форма на трафик на хора. Изследването представя **начина на действие на извършителите и преживяванията на жертвите и показва, че изнудването включва злоупотреба с правата на дадено лице, за да се получат финансови или материални ползи.**

Хора от Афганистан, Пакистан, Бангладеш и Сирия, пътуващи по източносредиземноморския и балкански маршрут, са лишавани от свобода с цел изнудване в Иран, Турция, Гърция, България, селските райони на Северна Македония, Сърбия, Хърватия и Босна и Херцеговина. Лишаването от свобода за изнудване е широко разпространено в Либия, извършвано или от изолирани участници, или когато хората са принудени да останат в затворническите лагери не само с цел изнудване, но и за принудителен труд.

Като един интервюиран в Сърбия адвокат по правата на човека описва:

„През 2016 г. мигранти ни разказаха, че в селата в [Северна] Македония [...] хората са били държани в къщите на каналджиите. Членовете на семействата на жертвите са получили заплахи за насилие, ако не изпратят пари. Много хора са били подложени на глад и насилие.“

Повечето потенциални случаи на трафик сред мигрантите не са идентифицирани и хората рядко търсят помощ

Повечето случаи на трафик сред мигрантите не се идентифицират и жертвите рядко търсят помощ, поради специфични предизвикателства. Предизвикателствата пред властите включват:

- a) **Голям брой хора, преминаващи транзитно** през определени часове и на определени места, и влизащи и излизащи от страната в рамките на кратко време, което затруднява оценката на отделни случаи;
- b) **Липсата на капацитет сред органите за убежище** да идентифицират случаи на трафик;
- c) **Липса на капацитет сред националните органи и НПО** за идентифициране на потенциални жертви и пропуски в системите за защита на жертвите на трафик; и d) Цялостна **липса на политическа воля** за справяне с проблема.

Предизвикателства, които карат мигрантите, жертва на трафик или в риск от трафик, да не търсят помощ

- a) **Желанието да преминат** възможно най-бързо, за да достигнат дестинацията си;
- b) **Липса на доверие във властите** и страх от депортиране; и
- c) **Страх от евентуално отмъщение от трафикантите**, особено ако не вярват, че властите ще ги защитят.

Трафикът на хора се осъществява в контекста на превеждането на мигранти

Трудно бе да се получи емпирична информация за профилите на трафикантите, с изключение на тези, които се припокриват с хората, предоставящи каналджийски услуги. Трафикантите:

- често са замесени в каналджийство или се възползват от уязвимостта на хората, поради нуждата им да плащат за каналджийство;
- са от една и съща страна и/или езикова група като хората, които експлоатират, или от страната, където се извършва експлоатацията;
- са опортюнисти, работещи на ниско ниво, без много трансгранично сътрудничество;
- или, особено в контекста на централносредиземноморския маршрут, принадлежат към добре развити мрежи за трафик.

Основният начин на действие на трафикантите, независимо от това дали предоставят и каналджийски услуги, е да се злоупотреби с уязвимостта на хората. **Тази уязвимост се дължи на необходимостта от използване и заплащане на каналджийски услуги в контекста на липсата на алтернативи за редовно пътуване.**

Препоръки

За да се предотврати трафикът на хора, акцентът трябва да бъде върху това как хората могат да останат устойчиви към трафика и други злоупотреби, както и върху смекчаването на уязвимостта. Тези препоръки произтичат пряко от констатациите в това изследване, като предоставят **основани на доказателства насоки** за политиките и доставчиците на услуги, както и за мигрантите. Те трябва да бъдат прилагани, за да се отговори на трафика на хора, на устойчивостта и уязвимостта на мигрантите, както и защитата на правата на децата и възрастните мигранти. Това ще допринесе към стабилността, сигурността и върховенство на закона в изследваните страни и в региона.

В препоръките се посочва **как да се предотврати трафикът на хора и други злоупотреби сред хората, пътуващи по миграционни пътища към Европа, как да се насърчава идентифицирането и защитата на жертвите на трафик и как да се гарантира, че извършителите са изправени пред правосъдието**. Изпълнението на някои от препоръките е в съответствие със съществуващия консенсус относно правата на мигрантите сред политици, НПО, както и самите тях; други изискват значително застъпничество и политическа воля, за да се превърнат в реалност. Целта на това изследване е да допринесе за подобряване на ситуацията, представена от резултатите „Силата да продължа“.

А. Препоръки на ниво политики

1. Разширяване на възможностите за редовно пътуване	
Какво?	Значително разширяване на възможностите за редовни пътувания за бежанци и други мигранти и тяхната наличност, за да се избегне извършването на нередовни и опасни пътувания. Това включва възможности за редовна миграция (включително трудова миграция и събиране на семейството) и програми за редовни пътувания за бежанци, включително презаселване и хуманитарни визи.
Защо?	Когато възрастните и децата могат да пътуват безопасно, бързо и редовно, те избягват всички уязвимости, произтичащи от пътуването по миграционните пътища към Европа, включително използването на каналджии.
Кой?	Европейски държави; Органи на Европейския съюз (ЕС), включително Европейската служба за подкрепа в областта на убежището (ЕСПОУ); Правителствата на държави на дестинация; международни организации, включително ВКБООН.

2. Разширяване на възможностите за редовно пътуване	
Какво?	Разрешаване на легален транзит през страните по миграционни маршрути за хората, които нямат достъп до законни възможности за пътуване
Защо?	Хората, които могат да преминат законно и бързо през транзитните страни, са по-устойчиви на трафик и други злоупотреби, и ако транзитът е узаконен и регистриран, е по-вероятно хората да се доверят на властите. По този начин се избягват ситуации, в които хората „засядат“ и се намалява зависимостта им от каналджии.
Кой?	Европейски държави; Правителствата на държави, които се считат за „транзитни страни“; Органи на ЕС; международни организации.

3. Достойно третиране на хората на европейските граници и придържане към правата на човека и децата	
Какво?	Прилагане на правни разпоредби, които защитават правата на човека и правата на детето при преминаване на границата.
Защо?	Нарушенията на правата на човека и правата на детето на границите правят хората по-уязвими към трафик и други злоупотреби и по-малко вероятно да се доверят на държавните органи. Правните задължения за „неотблъскване“ и положителните задължения за идентифициране и защита на уязвимите хора са отговорност на държавата. „Препоръчаните принципи и насоки за правата на човека на международните граници“ на ВКБООН (2014 г.) предоставят насоки в това отношение.
Кой?	Европейски държави; Органи на ЕС, включително Фронтекс; международни организации, включително ОССЕ; Съвет на Европа; Върховния комисар на ООН за правата на човека; Комитет на ООН за правата на детето; персонала на граничната и бреговата охрана; полиция.

4. Подобряване на безопасността на морските преминавания	
Какво?	Да се гарантира, че хората, които пътуват през Средиземно море, имат достъп до закрила и че операциите за търсене и спасяване са адекватни, за да се спасят хората, чийто живот е застрашен. Осигуряване на ефективно сътрудничество с гражданското общество в подкрепа на операциите за търсене и спасяване.
Защо?	Опасното морско преминаване, освен че коства хиляди човешки животи, е травматично преживяване, което компрометира устойчивостта на мигрантите към трафик и други злоупотреби.
Кой?	Европейски държави; Органи на ЕС, включително Фронтекс; международни организации, включително ОССЕ; Съвет на Европа; Върховния комисар на ООН за правата на човека; НПО, ангажирани с търсене и спасяване; служители на граничната и бреговата охрана.

5. Осигуряване на навременен достъп до справедлива процедура за убежище или други възможности за уреждане на статута при транзитно преминаване и в дестинацията	
Какво?	Осигуряване на ефективен достъп до навременни и справедливи процедури за всички форми на международна закрила, включително правна помощ и представителство, както и до други възможности за узаконяване на статута в държавите на транзит и дестинация.
Защо?	Докато хората очакват определяне на техния статут, ако молбата им за убежище бъде отказана, или ако са без редовен статут, то е по-вероятно да работят при експлоатационни условия и да пожелаят да се преместят в друга страна, чрез услугите на каналджии.
Кой?	Европейски държави; Органи на ЕС, включително ЕСПОУ; ВКБООН; органите за убежище; имиграционни органи.

6. Борба с насилственото превеждане на мигранти като форма на трафик на хора	
Какво?	Предприемане на необходимите законови изменения и гарантиране, че работещите в сферата на борбата с трафика са информирани и обучени и разполагат с необходимите ресурси, за да идентифицират случаи на жертви на трафик, които са принудени да превеждат мигранти, и да им предоставят закрила.
Защо?	Хората, принудени да превеждат мигранти, може да бъдат третирани като престъпници, а не за жертви, което означава, че те не са идентифицирани като жертви на трафик и нямат достъп до закрила и правосъдие, а са подведени под наказателна отговорност. Това също така означава, че извършителите, които са трафикирали тези хора, не са изправени пред съда.
Кой?	Европейски държави; Органи на ЕС, включително координатора на ЕС за борба с трафика и Фронтекс; прокурори; съдии; имиграционни власти; органите за убежище; полицията; социални работници; НПО; Службата на ООН по наркотиците и престъпността; ОССЕ; Съвет на Европа; Върховния комисар на ООН за правата на човека; Комитет на ООН за правата на детето; Европол; Интерпол.

7. Борба с лишаването от свобода за изнудване	
Какво?	Да се предприемат необходимите правни изменения и да се гарантира, че работещите срещу трафика са обучени и разполагат с необходимите ресурси, за да идентифицират случаи на лишаване от свобода за изнудване, предоставят защита на жертвите и преследват извършителите.
Защо?	Случаите на лишаване от свобода за изнудване могат да отговарят на дефиницията на трафик на хора. Хората, които са пострадали от това престъпление, често придружено от физическо или сексуално насилие или други злоупотреби, обикновено не се идентифицират като жертви и следователно нямат достъп до закрила, а извършителите не са изправени пред правосъдие.
Кой?	Европейски държави; Органи на ЕС, включително координатора на ЕС за борба с трафика и Фронтекс; прокурори; съдии; имиграционни власти; органите за убежище; полицията; социални работници; НПО; СНПООН; ОССЕ; Съвет на Европа; ВКПЧООН; Комитет на ООН за правата на детето; Европол; Интерпол.

8. Прилагане на разпоредби за ненаказуемост на мигранти, жертви на трафик	
Какво?	Гарантиране, че хората, които са били трафикирани с цел превеждане на мигранти и други престъпни дейности, не са наказвани за тези престъпления, чрез съответните правни и административни изменения; ефективно прилагане на разпоредбите за ненаказване; и обучение на всички заинтересовани страни.
Защо?	Хората, които са извършили престъпления като превеждане на мигранти и трафик на наркотици в резултат на ситуацията на трафик, следва да подлежат на разпоредби за ненаказване и да не подлежат на наказателна отговорност. Действителните извършители трябва да бъдат изправени пред правосъдието.
Кой?	Европейски държави; Органи на ЕС, включително координатора на ЕС за борба с трафика и Фронтекс; прокурори; съдии; имиграционни власти; органите за убежище; полицията; социални работници; НПО; СНПООН; ОССЕ; Съвет на Европа; ВКПЧООН; Комитет на ООН за правата на детето.

9. Прилагане на мерки за гарантиране, че семействата могат да останат заедно

Какво?	Прилагане на мерки за гарантиране, че семействата могат да останат заедно: в страните на произход, чрез предоставяне на алтернативи; в страните на транзитно преминаване, като се позволи на семействата да пътуват и да пребивават заедно, и да се съберат отново, ако се разделят; и в страните на дестинация, чрез събиране на семейството.
Защо?	Деца и възрастните, които пътуват или живеят сами, са по-уязвими от тези, пътуващи или пребиваващи заедно със семействата си.
Кой?	Европейски държави; Органи на Европейския съюз (ЕС), включително ЕСПОУ и Фронтекс; международни организации, включително Комитета на ООН за правата на детето; имиграционни власти; органите за убежище; полицията; услуги за закрила на детето; служители на граничната и бреговата охрана.

10. Осигуряване на закрила на непридружени и разделени деца, навършващи 18 години

Какво?	Когато непридружените деца напуснат защитните мерки (когато навършат 18 години), да се осигури преходна фаза, през която все още се прилагат определени мерки за закрила на детето, включително юридическо представителство, до 21-годишна възраст, за да са адекватно подготвени за независим възрастен живот. Да се вземат под внимание желанията и интересите на самите младите хора.
Защо?	В деня, когато непридружените деца навършат 18 години, те вече нямат право на специални услуги за закрила на непридружени деца и стават уязвими към трафик и други злоупотреби.
Кой?	Европейски държави; Органи на ЕС; международни организации, включително Комитета на ООН за правата на детето; имиграционни власти; органите за убежище; полицията; услуги за закрила на детето; настойници на непридружени и разделени деца.

11. Борба с ксенофобията, анти-мигрантските и анти-бежански настроения и смекчаване на изолацията на мигрантските общности

Какво?	Борба с анти-мигрантските и анти-бежански настроения в страните на транзит и дестинация, борба с дискриминацията и целенасоченото насилие. Насърчаване на социалното включване на мигрантските общности, за да се избегне изолирането на хората.
Защо?	Мигрантите, които са обект на дискриминация и злоупотреба, са по-малко устойчиви и е по-малко вероятно да се доверят на властите. Хората, които общуват само с членове на собствената си общност може да са по-изложени на експлоатация от страна на сънародници.
Кой?	Европейски държави; Органи на ЕС; политици; антирасистки органи; медии; училища; полицията; организации, ръководени от мигранти; мигрантски общности; НПО.

В. Препоръки на оперативно ниво

12. Оценка на групите мигранти за определяне на семейните отношения и идентифициране на потенциални злоупотреби	
Какво?	Индивидуално оценяване на членовете на групата, за да се гарантира, че тези, които твърдят, че са членове на семейството, са наистина такива, и идентифициране на злоупотреби в семеен контекст. Осигуряване на отделни процедури за имиграция и убежище за всеки член на семейството.
Защо?	Хората, които пътуват с някой, който измамно твърди, че е член на семейството, са по-уязвими към насилие, особено децата. Децата трябва да бъдат отделени от родителите или настойниците си само в случаи на сериозно насилие в семейството. Възрастните и децата, чиито процедури за имиграция и убежище се провеждат отделно, имат по-добър достъп до закрила.
Кой?	Имиграционни власти; органи за убежище; полиция; услуги за закрила на детето; семейни съдилища; настойници на непридружени и разделени деца; НПО.

13. Въвеждане на специални мерки за защита на момичетата, момчетата, жените и мъжете	
Какво?	Да се въведат специални мерки за защита на момичетата, момчетата, жените и мъжете, като се отчитат специфичните им нужди, предвид, че мъжете и момчетата също са уязвими към злоупотреби, особено непридружените и разделени момчета.
Защо?	Жените и момичетата и децата като цяло изискват специални мерки за защита, за да останат устойчиви. Освен това, когато мъжете и момчетата не се считат за „уязвими групи“, може да им бъде отказан достъп до закрила и услуги, което ги прави по-уязвими на трафик и други злоупотреби..
Кой?	Имиграционни власти; органите за убежище; полицията; услуги за закрила на детето; центрове за настаняване; НПО; настойници на непридружени и разделени деца.

14. Осигуряване на закрила на придружени, непридружени и разделени деца	
Какво?	Децата мигранти трябва да имат ефективен достъп до образование и други мерки за закрила, особено по време на пребиваване в официални центрове за настаняване. Деца без придружител и разделени деца трябва да бъдат правилно идентифицирани като такива, с коректна оценка на възрастта, предоставяне на настойник и специални мерки за настаняване, в съответствие с Общия коментар № 6 на КООНПД от 2005 г. „Лечение на непридружени и разделени деца извън Страна на произход“ и ЕСПОУ от 2018 г. „Практическо ръководство за оценка на възрастта.“ Интересите на детето трябва да бъдат от първостепенно значение във всички решения, които го засягат.
Защо?	Всички изследвани страни са ратифицирали Конвенцията на ООН за правата на детето. Децата са уязвими към трафик и други злоупотреби сами по себе си поради липсата на осведоменост и житейски опит и намален капацитет да се противопоставят на трафикантите и други насилници, както и ограничен капацитет за излизане от ситуация на експлоатация. Когато имат достъп до подходящи мерки за закрила на детето в страните на транзит и дестинация, устойчивостта на децата може да бъде увеличена.

Кой?	Имиграционни власти; органите за убежище; услуги за закрила на детето; настойници на непридружени и разделени деца; центрове за настаняване; полицията; персонала на граничната и бреговата охрана; НПО; училища; Комитет на ООН за правата на детето.
-------------	--

15. Гарантиране на адекватно, достъпно и безопасно настаняване	
Какво?	За мигрантите, които са настанени в центрове за настаняване, да се гарантира, че са налице достойни условия на живот, безопасност и достъп до услуги. Да се въведат специални мерки за защита на жените, момичетата, момчетата, и непридружените деца. Възрастните трябва да бъдат настанявани в затворени центрове само в краен случай, а децата не трябва да бъдат задържани. НПО, преводачи, културни медиатори, адвокати и социални работници следва да получат достъп до центрове за настаняване, включително затворени центрове.
Защо?	Рисковете от трафик и експлоатация на хора в центрoвете за настаняване могат да бъдат смекчени, ако условията на живот и мерките за безопасност са адекватни и ако е осигурен достъп до услуги. Рисковете могат да бъдат смекчени, ако има специални услуги и определени зони за тези групи в рамките на центрoвете, с подходящи мерки за безопасност и женски персонал, полицейски служители и преводачи.
Кой?	Центрове за настаняване; частни охранителни фирми, работещи в центрове за настаняване; имиграционни власти; органите за убежище; услуги за закрила на детето; полицията; НПО; адвокати.

16. Да се гизползват царантира, че трафикантите не пребивават в центрове за настаняване или ентрове, за да набират жертви	
Какво?	Създаване на процедури за идентификация и сигурност в центрoвете за настаняване, за да се гарантира, че центрoвете не са места за набиране на трафик.
Защо?	Трафикантите се насочват към центрове за настаняване на мигранти, което прави хората, пребиваващи в тези центрове, особено уязвими.
Кой?	Центрове за настаняване; частни охранителни фирми, работещи в центрове за настаняване; полицията; имиграционни власти; органите за убежище; услуги за закрила на детето.

17. Осигуряване на достъп до професионално обучение и достойни работни места	
Какво?	Тийнейджърите и възрастните в страната на дестинация трябва да имат достъп до професионално обучение и редовна заетост, с мерки за насърчаване на тяхната интеграция на пазара на труда и възможности за заетост в организации, за защита на мигрантите. Хората, които работят неправомерно, трябва да имат достъп до правосъдие и защита, ако страдат от трудови нарушения или трудова експлоатация.
Защо?	Хората са по-устойчиви на трафик и други злоупотреби, когато се обучават или работят при достойни условия на труд.
Кой?	Центрове за професионално обучение; образователни институции от трето ниво; държавни служби по заетостта; инспектори по труда; имиграционни власти; органите за убежище; полицията; работодатели; профсъюзи; НПО.

18. Осигуряване на медицинска помощ за физическо и психическо здраве

Какво?	Гарантиране, че всички възрастни и деца мигранти имат достъп до адекватно и необходимо физическо и психологическо здравеопазване в страните на транзит и дестинация.
Защо?	Хората, които страдат от физическо насилие, травма, физическо или психическо заболяване, или са възрастни или с увреждания, са по-уязвими към трафик и други злоупотреби. Тяхната устойчивост може да бъде повишена, ако получат адекватно лечение.
Кой?	Здравни услуги; болници; центрове за настаняване; имиграционни власти; органите за убежище; полицията; настойници на непридружени и разделени деца.

19. Осигуряване на ефективен достъп до информация за положението и възможностите им, когато хората са на път или в страната на дестинация

Какво?	Предоставяне на точна информация на мигрантите за техните права и задължения в страните на транзит и дестинация, както и за правните процедури, които ги засягат, по начин, който те разбират (включително онлайн и чрез мобилни приложения за хора, които имат достъп) и на език, който те разбират (включително чрез преводачи и културни медиатори).
Защо?	Липсата на точна информация за положението на хората може да бъде използвана от трафикантите, за да им се предоставят рискови алтернативи.
Кой?	Имиграционни власти; органите за убежище; полицията; НПО; организации, за защита правата на мигранти; мигрантски общности; преводачи и културни посредници; международни организации.

20. Насърчаване на гражданското общество и доброволчеството

Какво?	Да се финансират и популяризират дейностите на НПО и религиозни организации, които подпомагат мигрантите, и да се насърчава участието на мигранти като доброволци в тези организации.
Защо?	Мигрантите, които са подкрепени от организации на гражданското общество и които са активни в организации на гражданското общество, са по-устойчиви на трафика и други злоупотреби.
Кой?	НПО; религиозни организации; организации, ръководени от мигранти; държавни органи; донори.

21. Изграждане на капацитета на органите за убежище за идентифициране на жертви на трафик

Какво?	Включване на скрининга и идентифицирането на уязвимости и на потенциални случаи на трафик в процеса на предоставяне на убежище, чрез осигуряване на специализирано обучение на органите за убежище и въвеждане на процедури за насочване. Хората, които са жертви на трафик и имат право на международна закрила, трябва да имат достъп и до двата механизма за защита. Хората, които са жертви на трафик, и в резултат на трафика имат право на международна закрила, следва да имат достъп и до двата механизма за защита. Хората, които са жертви на трафик и нямат право на международна закрила, следва да бъдат защитени като жертва на трафик и да им бъде издадено разрешение за пребиваване като жертва на трафик.
---------------	---

Защо?	Процедурата за предоставяне на убежище представлява възможност за идентифициране на случаи на уязвимост към трафик, които могат да увеличат идентификацията на жертвите на трафик сред кандидатите за убежище и да гарантират, че хората имат достъп до мерките за защита и правосъдие.
Кой?	Органите за предоставяне на убежище; органи на ЕС, включително ЕСПОУ; работещите срещу трафика; мигрантски общности; международни организации.

22. Изграждане на капацитета на работещите срещу с трафика за идентифициране на жертви на трафик сред мигрантите

Какво?	Осигуряване на специализирано обучение и въвеждане на процедури, за да се гарантира, че мигрантите и кандидатите за убежище, които са потенциални жертви на трафик, са идентифицирани и насочени към съответните услуги за защита и достъп до правосъдие.
Защо?	Работещите срещу трафика на хора може да нямат връзка с органите за убежище и имиграция, за да идентифицират жертви на трафик. Ако тези институции си сътрудничат, повече жертви могат да бъдат идентифицирани и защитени.
Кой?	Работещите в сферата на трафика (правителствени и неправителствени организации); органите за убежище; имиграционни власти; мигрантски общности; международни организации.

23. Разследване на предполагаеми случаи на превеждане на мигранти за индикации за трафик, експлоатация и насилие

Какво?	Да се съсредоточат отговорите на правоприлагащите органи по случаи на трафик, експлоатация и насилие от страна на каналджии.
Защо?	Някои хора са устойчиви, когато използват услугите на каналджии, докато други са уязвими от тях. Усилията на правоприлагащите органи по случаи на превеждане на мигранти следва да се съсредоточат върху тежки случаи, включващи нарушения на правата на човека, включително трафик.
Кой?	Служители на гранична и брегова охрана; полицията; прокурори; съдии; Фронтекс; Европол; Интерпол.

24. Подобряване на идентификацията и защитата на трафикирани мъже и момчета

Какво?	Гарантиране на информираността, обучението и ресурсите на работещите срещу трафика, за да се идентифицират случаи на трафик сред мъже и момчета, както и сред жените и момичетата, за да се осигури защита на жертвите и преследване на трафикантите.
Защо?	Мъжете и юношите са пренебрегвани в работата срещу трафика, което означава, че те не са идентифицирани като жертви и нямат достъп до защита и правосъдие.
Кой?	Социални работници; НПО; центрове за настаняване; инспектори по труда; полиция; прокурори; съдии; мигрантски общности; служители на граничната и бреговата охрана.

25. Изграждане на доверие в държавните институции сред мигрантите, за да се насърчи докладването на случаи на трафик и други злоупотреби	
Какво?	Да се изгради доверие в държавните органи сред мигрантите, включително чрез преводачи и културни медиатори; за да се подобри комуникацията с тях; за да се осигури безусловен достъп до правосъдие и защита на жертвите на трафик; и за да бъдат защитени от отмъщение от страна на трафикантите.
Защо?	Мигрантите може да не съобщават за случаи на трафик поради липса на доверие в държавните органи, затруднения в комуникацията, желание за продължаване на пътуването, страх, че властите не могат да защитят тях или техните семейства от отмъщение от трафикантите и страх от депортиране.
Кой?	Имиграционни власти; органите за убежище; социални работници; НПО; полицията; прокурори; програми за защита на свидетелите; мигрантски общности; преводачи и културни медиатори; адвокати; услуги за закрила на детето; настойници на непридружени и разделени деца.

26. Включване на специални мерки, свързани с идентифицирането на жертви сред мигранти, насочване, защита и преследване	
Какво?	Включване на специфични, адекватни мерки, свързани с контекста на мигрантите, в Националния и Транснационалният механизъм за насочване на жертви на трафик, които определят ролите и отговорностите на работещите в областта на убежището, миграцията и борбата с трафика, за идентифициране, защита, насочване и подпомагане на жертви на трафик. Създаване или укрепване на двустранни и многостранни механизми за идентифициране, защита, разследване и наказателно преследване между страните на транзит и дестинация и по миграционните маршрути.
Защо?	Мигрантите, които са жертви на трафик, не могат да бъдат идентифицирани или защитени поради липса на координация между органите за убежище, миграция и борба с трафика на национално и международно равнище. Случаите на трафик в транзитни страни може да се идентифицират едва в дестинацията, което изисква двустранно и многостранно сътрудничество, за да се защитят жертвите и да се преследват трафикантите.
Кой?	Национални механизми за насочване; имиграционни власти; органите за убежище; работещите срещу трафика; социални работници; НПО; полицията; прокурори; съдии; Европол; Интерпол; Еврюост; Фронтекс.

С. Мигрантите и техните семейства

27. Направете информиран план за пътуването още преди заминаване	
Какво?	Снабдете се с колкото е възможно повече информация за начините на пътуване, условията, разходите и правата и задълженията в страните на транзит и дестинация преди заминаването. Избягвайте да се доверявате само на информация, предоставена от каналджии. По възможност използвайте онлайн и мобилни източници на информация, като се уверите, че източниците са надеждни.
Защо?	Точната информация за пътуването, за правата и задълженията, както и за ситуацията в страните на транзит и дестинация, е важен източник на устойчивост към трафика и други злоупотреби.

28. Пътувайте заедно с членове на семейството или близки познати	
Какво?	По възможност пътувайте с членове на семейството или други доверени хора и се информирайте за всеки, когото не познавате добре, като изследвате техните мотиви и намерения. Избягвайте да позволявате на децата да пътуват сами.
Защо?	Пътуването с членовете на семейството и други хора, които могат да се подкрепят взаимно, помага на хората да останат в безопасност по време на пътуването и при пристигането си в дестинацията. Децата на възраст под 18 години, които пътуват без родители или настойници, са особено уязвими и изложени на риск.

29. Бъдете информирани и се адаптирайте към променящите се обстоятелства	
Какво?	Използвайте надеждни източници на информация, за да сте в течение със ситуацията, която може да се промени по време на пътуването. Когато обстоятелствата се променят и срещнете пречки, по възможност се адаптирайте към тези обстоятелства и съответно променете плановете си, като се уверите, че имате достатъчно информация за променената ситуация.
Защо?	Сблъскването с непредвидени пречки или промяна в обстоятелствата може да доведе до разочарование и отчаяние, което увеличава уязвимостта на хората към трафик и други злоупотреби. Ако хората не реагират по информиран начин, те могат да станат още по-уязвими.

30. Докладвайте за всякакви злоупотреби, на които сте жертва или свидетел, на властите или НПО, които могат да предоставят помощ	
Какво?	Потърсете помощ от НПО, доверени лица, органи за убежище или имиграционни власти, социални работници, адвокати, защитници на правата на човека или полиция, ако страдате от насилие или сте свидетел на насилие или злоупотреба.
Защо?	Ако трафикът и други злоупотреби не се съобщават и идентифицират, жертвите не могат да получат защита, а извършителите не могат да бъдат изправени пред съд.

31. Избягвайте да навлизате в дълг към каналджии и други посредници и се уверете, че имате достатъчно пари за пътуването	
Какво?	Ако е възможно, уверете се, че имате достатъчно средства за пътуването и че няма да задължнеете към каналджии.
Защо?	Изчерпването на парите по време на пътуването прави хората уязвими към експлоатация, заради нуждата да печелят пари и да продължат пътуването. Задължението към каналджиите представлява остра уязвимост.

32. Членовете на семейството трябва да имат реалистични очаквания	
Какво?	Семейните очаквания могат да окажат значителен натиск, който да накара хората да влязат в ситуация на експлоатация или да ги направят по-уязвими на злоупотреби.
Защо?	Изчерпването на парите по време на пътуването прави хората уязвими към експлоатация, заради нуждата да печелят пари и да продължат пътуването. Задължението към каналджиите представлява остра уязвимост.

Силата да продължа **Информационен документ**

Изследването „Силата да продължа: устойчивост и уязвимост към трафика и други злоупотреби сред хората, пътуващи по миграционни маршрути към Европа“ анализира рисковете от трафик сред хората, пътуващи по миграционни маршрути към Европа; фактори на устойчивост към трафика на хора и други злоупотреби; и факторите на уязвимост към трафика на хора и други злоупотреби. Изследването обхваща източносредиземноморските, балканските и централно-средиземноморските миграционни маршрути.

ISBN: 978-3-903120-62-4 BG (pdf)